

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การศึกษาแนวคิดเชิงปรัชญาเรื่องจิตในล้านนา		
ชื่อผู้วิจัย	นายสุวรัฐ แลสันกลาง		
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาปรัชญา		
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งเรือง บุญไญรส	ประธานกรรมการ	
	ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี	กรรมการ	
	อาจารย์ ดร.พิสิฏฐ์ โศตรสุโพธิ์	กรรมการ	

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาแนวคิดเชิงปรัชญาเรื่องจิตในล้านนา” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาหลัก 2 ประเด็นคือ

1. ความเชื่อถือเกี่ยวกับ “จิต” ได้มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและความเคลื่อนไหวทางสังคมชาวล้านนาอย่างไรบ้าง

2. อะไรบ้างเป็นสาเหตุให้ชาวล้านนาได้มีโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ที่เป็นแบบเฉพาะของตน จนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตามข้อห้ามที่เรียกว่า “จิต”

ผลจากการศึกษาแนวคิดที่มีอยู่ในความเชื่อเรื่อง “จิต” โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสาร คัมภีร์โบราณ ตำราพิธีกรรม หนังสือ รวมทั้งเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อห้ามในล้านนาแล้ว รวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ ผู้วิจัยได้ทราบว่า “จิต” คือข้อห้ามการกระทำในสิ่งที่จะทำให้เกิดความเป็นเสียด ภัยร้าย ความอับมงคลต่างๆ แก่ผู้กระทำและพบว่าความเชื่อถือเรื่อง “จิต” คือการยอมรับต่อสิ่งหนึ่งที่มีพลังอำนาจลึกลับอยู่เหนือมนุษย์และมีอยู่เหนือธรรมชาติเพื่อใช้เป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมที่ผิดต่อศีลธรรมหรือจารีตประเพณี ในฐานะที่เป็นบรรทัดฐานของชุมชน เพราะผลของการยอมรับว่า “จิต” มีพลังอำนาจลึกลับเหนือมนุษย์นั่นเอง จึงได้ก่อให้เกิดเป็นกระแสสำนึกความรับผิดชอบทางศีลธรรมร่วมกันภายในชุมชนที่คอยย้ำเตือนอยู่เสมอว่า ห้ามฝ่าฝืนหรือล่วงละเมิดสิ่งที่ต้องห้ามเหล่านั้นอย่างเด็ดขาด เพราะจะตก “จิต” เกิดความพินาศภัยต่อตัวเอง ต่อชุมชน ตลอดจนบ้านเมือง

อนึ่ง จากการศึกษาในเชิงปรัชญาเพื่อค้นหาความคิดที่อยู่เบื้องหลังความเชื่อที่เรียกว่า “จิต” ผู้วิจัยได้พบว่ามีแนวคิดทางปรัชญาอยู่ 2 ลักษณะที่เป็นเหตุให้เกิดความเชื่อเรื่อง “จิต” คือ ลักษณะที่เป็นอภิปรัชญาและลักษณะที่เป็นจริยศาสตร์ โดยอาศัยคำนิยาม อภิปรัชญาที่หมายถึงความจริงสูงสุดที่เป็นภาวะเหนือธรรมชาติ (Super Natural) นั่นเอง ทำให้พบว่าสิ่งที่มีพลังอำนาจลึกลับเหนือมนุษย์ในความเชื่อเรื่อง “จิต” ของล้านนานั้น จัดเป็นอภิปรัชญาแบบจิตนิยม (Immaterialism)

ส่วนในด้านจริยศาสตร์นั้น ผลจากการอาศัยทฤษฎี 3 ประการทางจริยศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์ถึงแนวคิดที่มีอยู่ในความเชื่อเรื่อง “จิต” ทำให้พบว่าโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ที่อยู่เบื้องหลังการปฏิบัติตามข้อห้ามเหล่านั้นเกิดจากความเชื่อถือในพลังอำนาจลึกลับที่อาจจะบันดาล “อันตราย เสนียด และจัญไร” แก่ผู้ละเมิด และก่อให้เกิด “ความเป็นสิริมงคล สวัสดิภาพ และความปลอดภัย” แก่ผู้ปฏิบัติตาม จากผลแห่งความเชื่อในเรื่องดังกล่าวนี้คนล้านนาจึงได้วางหลักเกณฑ์ให้สมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามในลักษณะที่เรียกว่าหลักจริยศาสตร์ ทั้งนี้การจะตัดสินว่า “จิต” เป็นแนวคิดที่มีคุณค่าควรประพฤติตามหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าชาวล้านนา ก็ได้มีเกณฑ์สำหรับตัดสินค่าทางจริยศาสตร์เกี่ยวกับ “จิต” เป็นแบบสัมพัทธนิยมที่มีการผสมกลมกลืนกับทัศนแบบพุทธปรัชญา โดยมีการปรับเปลี่ยนและประยุกต์หล่อหลอมจนกลายเป็นโลกทัศน์และชีวิตทัศน์แบบชาวล้านนา

Thesis Title	A Philosophical Study of Khued (Taboos) in Lanna		
Author	Mr. Suvarat Laesanklang		
M.A.	Philosophy		
Examining committee :			
	Asst. Prof. Roongraung	Boonyoros	Chairman
	Prof. Dr. Udom	Roongruangsri	Member
	Dr. Phisit	Kotsupho	Member

Abstract

This thesis on the philosophical analysis of the concept of Khued (taboos) in Lanna, aims to analyze two main topics;

1. how and to what extent does the concept of Khued influence the way of life and the social life of the Lanna people
2. which factors have contributed to the particular world - and life-view of Lanna people, resulting in behavior which is determined by the rules and prohibits of the concept of Khued (taboos).

From the study of the ideas involved in the beliefs concerning the concept of Khued (taboos), for which we consulted information found in ancient scriptures, descriptions of rites, books, and various academic papers related to the Lanna rules and prohibits, after collecting and systematizing data, it was found that Khued (taboos) are the prohibitive rules concerning any kind of despicable action which may result in bringing all kinds of bad luck to oneself and to the community. It was also found that respecting "Khued" comes down to the acceptance of something which has mysterious and supernatural power, and is used as an instrument of social control for restricting behavior which is either immoral or which goes against the tradition as foundation of the community. The acceptance of Khued (taboos) establishes a communal sense of moral awareness and responsibility within a community, to which one is constantly reminded not to break the rules under any circumstances as it will surely result in personal and social loss and destruction.

After philosophical study into the ideas which form the background of the belief in the concept of Khued, it was found that there are two philosophical concepts which can be considered as the reason for the emergence of the belief in the concept of Khued: a metaphysical element and an ethical element; metaphysics here refers to a truth which is supernatural, so that we can state that this mysterious and supernatural power or Khued of Lanna people can be considered as Immaterialism from a metaphysical point of view.

From an ethical angle, it was found that the world - and life-view that form the background of the prohibitive rules and behavior are the result of a belief in a mysterious power which may punish rule breakers by inflicting bad luck on them, whilst conferring prosperity, good health, and safety on those who respect the rules. As an effect of this belief, Lanna people will state rules for the community which must be respected and acted upon, and is thus to be regarded as an ethical issue.

Concluding, the question whether or not Khued is a good and why and how it should be respected, is decided by Lanna people using a relativistic criterion of judgment; a view which is compatible with Buddhist ethics and which was adjusted to meet the demands of the Lanna world- and life-view.